

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу

Кафедра економіки та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

магістра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНО - ПРОМИСЛОВОГО
БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»**

ХАІ.601.657пуа/2.24О.281.11558440 ПЗ

Виконав: здобувач 2 курсу групи 6-96пуа/2

Спеціальність 281 «Публічне управління та
адміністрування

(код та найменування)

Освітньо-професійна програма:

«Управління та адміністрування регіональних
економічних систем»

(найменування)

Біденко Є.І.

(прізвище й ініціали здобувача)

Керівник: Ковальчук В.Г.

(прізвище й ініціали)

Рецензент: Шведун В.О.

(прізвище й ініціали)

Харків – 2024 року

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу

(повне найменування)

Кафедра економіки та публічного управління

(повне найменування)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(найменування)

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

(код та найменування)

Освітня програма «Управління та адміністрування регіональних економічних систем»

(найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
 (ім'я та прізвище)

«07» жовтня 2024р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Біденко Єлизавети Ігорівни
 (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи:
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНО - ПРОМИСЛОВОГО
БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

1. Керівник кваліфікаційної роботи: Ковальчук В.Г., д. наук держ. упр., професор
 затверджені наказом Університету «23» грудня 2024 року № 2212-уч
2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи « 1 0 » лютого 2025 року
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: чинне законодавство, матеріали
виробничої практики, періодична література, статистичні дані, інші джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Теоретичні аспекти державного регулювання
 розвитку агропромислового бізнесу. Аналіз державного регулювання
 агропромислового бізнесу в умовах воєнного стану. Проблеми і перспективи
 агробізнесу в умовах воєнного стану.
5. Перелік графічного матеріалу: Презентація кваліфікаційної роботи в Power Point

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Основний	Ковальчук В.Г., завідувач каф. 601	08.10.2024	10.02.2025

Нормоконтроль Ковальчук В.Г. «29» січня 2025 р.
(підпис) (ініціали та прізвище)

6. Дата видачі завдання «08» жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Дослідження основних літературних джерел з метою кваліфікаційної роботи	09.10.2024 - 28.10.2024	виконано
2.	Розділ 1 Теоретичні аспекти державного регулювання розвитку агропромислового бізнесу	29.10.2024 – 14.11.2024	виконано
3.	Розділ 2 Аналіз державного регулювання агропромислового бізнесу в умовах воєнного стану	15.11.2024 – 07.12.2024	виконано
4.	Розділ 3 Проблеми і перспективи агробізнесу в умовах воєнного стану	08.12.2024 – 08.01.2025	виконано
5.	Висновки	09.01.2025 – 12.01.2025	виконано
6.	Оформлення графічного матеріалу	13.01.2025 – 19.01.2025	виконано
7.	Оформлення пояснювальної записки	20.01.2025 – 24.01.2025	виконано
8.	Одержання відгуку керівника та рецензії	25.01.2025 – 28.01.2025	виконано
9.	Нормоконтроль	29.01.2025 – 31.01.2025	виконано
10.	Підготовка до передзахисту та передзахист	01.02.2025 – 10.02.2025	виконано
11	Підготовка до захисту	11.02.2025 - 24.02.2025	виконано

Здобувач

(підпис)

Єлизавета БІДЕНКО

(ім'я та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку бібліографічних посилань використаних джерел, що розміщені на 81 аркушах. В роботі застосовано 13 таблиць та 3 рисунки. Список бібліографічних посилань використаних джерел включає 49 найменувань.

Тема кваліфікаційної роботи: «Державне регулювання агропромислового бізнесу в умовах воєнного стану»

Об'єкт дослідження – процеси державного регулювання агропромислового бізнесу в Україні.

Предмет дослідження – державне регулювання агропромислового комплексу в умовах війни та їх вплив на економічну стійкість аграрного сектору.

Мета роботи – виявлення основних напрямів оптимізації державного регулювання агропромислового комплексу України в умовах воєнного стану.

Методи дослідження – аналіз та синтез, системний підхід, метод порівняльного аналізу, моделювання, експертні оцінки.

Практичне значення результатів роботи полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання аграрного сектору для підвищення його стійкості в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Основні висновки:

1. Державне регулювання агробізнесу повинно включати комплексну фінансову, логістичну та технічну підтримку фермерів, особливо у постраждалих регіонах.
2. Розвиток технологічного потенціалу аграрного сектора є важливим інструментом подолання наслідків воєнних дій.
3. Необхідно вдосконалити правову базу та механізми співпраці з міжнародними організаціями для залучення інвестицій.

ABSTRACT

Structure of the qualification work. The qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of bibliographic references of used sources, which are located on 81 pages. The work contains 13 tables and 3 figures. The list of bibliographic references includes 49 titles.

Theme of the qualification work: “State regulation of agro-industrial business under martial law”.

Object of research - processes of state regulation of agro-industrial business in Ukraine.

Subject of research - state regulation of the agro-industrial complex in the conditions of war and their impact on the economic sustainability of the agricultural sector.

Purpose - to identify the main areas of optimization of state regulation of the agro-industrial complex of Ukraine under martial law.

Research methods: analysis and synthesis, systematic approach, comparative analysis, modeling, expert evaluation.

The practical significance of the results is to develop recommendations for improving the state regulation of the agricultural sector to increase its sustainability in the conditions of war and post-war recovery.

Main conclusions:

1. State regulation of agribusiness should include comprehensive financial, logistical and technical support for farmers, especially in the affected regions.
2. The development of the technological potential of the agricultural sector is an important tool for overcoming the consequences of military operations.
3. The legal framework and mechanisms of cooperation with international organizations should be improved to attract and

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО БІЗНЕСУ.....	10
1.1. Теоретичні засади державного регулювання агропромислового бізнесу.....	10
1.2. Сучасні організаційні форми агробізнесу та їх ризики у воєнний стан.....	14
1.3. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання агропромислової політики в Україні.....	18
2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	24
2.1. Сучасний стан і тенденції державного регулювання агробізнесу під впливом військової агресії з боку росії в Сумській області.....	24
2.2. Оцінка основних стратегій розвитку аграрного бізнесу на прикладі ТОВ "Агрофірма "Довіра 2008" в період воєнного стану	37
3. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	49
3.1. Адаптація досвіду державного регулювання агропромислового бізнесу закордоном на прикладі Франції	49
3.2. Можливості та перешкоди здійснення державного регулювання агробізнесу з урахуванням фактору повномасштабного вторгнення росії на територію України.....	56
3.3. Пріоритетні напрямки державного регулювання агробізнесу на тлі військової агресії.....	60
3.4. Оптимізація функціонування вітчизняного аграрного сектору в умовах війни та післявоєнного відновлення	67
ВИСНОВКИ.....	75
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ.....	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Агропромисловий комплекс (АПК) відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки України та є ключовим елементом економічного розвитку країни. Воєнний стан, спричинений російською військовою окупацією, спричинив серйозні проблеми у функціонуванні підприємств агропромислового комплексу та потребував термінової адаптації державної політики та регуляторних інструментів. Необхідність забезпечення стабільності агропромислового комплексу в умовах воєнних дій та післявоєнної відбудови, а також потреба у запровадженні ефективних механізмів державного регулювання, які сприятимуть мінімізації ризиків та забезпеченню стійкості аграрного сектору, підвищують актуальність цієї теми.

Організаційно-економічний розвиток сільськогосподарських підприємств є важливим елементом економічної стабільності та прогресу України, особливо в умовах воєнного стану. Аграрний сектор завжди був одним з основних секторів національної економіки, забезпечуючи продовольчу безпеку та роблячи значний внесок у ВВП країни. В умовах воєнного стану виникає необхідність адаптації сільськогосподарських підприємств до нових викликів, пов'язаних з безпекою, логістикою та фінансовою стабільністю. Дослідження організаційно-економічного розвитку в цей період має велике значення для розробки ефективних стратегій управління та підтримки сталого розвитку агропромислового сектору.

Питання управління агробізнесом в умовах кризи досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Антонова Л. В., Даций Н. В., Драган І. В. та інші. Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що залишаються недостатньо вивченими аспекти здійснення агробізнесу, особливо його функціонування в умовах війни. Тому існує потреба в удосконаленні існуючих наукових підходів до аналізу та оцінки поточного стану і перспектив розвитку агробізнесу та розробці рекомендацій щодо їх оптимізації.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження державного регулювання агробізнесу в умовах воєнного стану та розробка практичних рекомендацій щодо його вдосконалення для забезпечення стійкості агропромислового комплексу України.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання агробізнесу в Україні. Метою дослідження є механізм державного регулювання торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах воєнного стану та його вплив на функціонування аграрного сектору в Україні.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

1. дослідити теоретичні засади державного регулювання торгівлі сільськогосподарською продукцією;
2. проаналізувати сучасні форми організації торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах воєнного стану та їх ризики;
3. дослідити нормативно-правове забезпечення аграрної політики в Україні;
4. дослідити період воєнного стану
5. проаналізувати сучасний стан та тенденції державного регулювання агробізнесу на прикладі Сумської області;
6. оцінити основні стратегії розвитку агробізнесу на прикладі ТОВ «Агрофірми Довіра 2008»;
7. вивчити досвід регулювання агробізнесу за кордоном та можливості його адаптації в Україні;
8. розробити рекомендації щодо оптимізації функціонування аграрного сектору в умовах війни та післявоєнної відбудови.

Методи дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, системний підхід, порівняльний аналіз, нормативно-правовий аналіз, моделювання та експертне оцінювання. Ці методи дозволили провести комплексний аналіз сучасного стану агропромислового сектору та розробити рекомендації щодо його покращення.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці нових підходів до державного регулювання агробізнесу в умовах воєнного стану та адаптації зарубіжного досвіду для підвищення ефективності функціонування аграрного сектору України. Запропоновані рекомендації спрямовані на забезпечення стійкості агропромислового комплексу, його післявоєнну відбудову та подальший розвиток.

Проведено комплексний аналіз впливу військових дій на аграрний сектор України та розроблено рекомендації щодо підвищення операційної ефективності та стабільності бізнесу в цих умовах. Це дозволить краще зрозуміти процеси, що відбуваються в секторі, та сформулювати практичні рішення для подолання існуючих проблем.

Теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері державного регулювання агробізнесу, аграрної політики, економічної безпеки та управління в кризових ситуаціях. Фактологічну та статистичну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти з питань регулювання агробізнесу, відповідні веб-сайти, статистичні матеріали Міністерства економіки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Митної служби України, Державної служби статистики України, матеріали та аналітичні звіти міжнародних компаній, таких як KPMG, World Investment Report. Щорічні звіти міжнародних організацій, таких як Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) та Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Особливу увагу було приділено дослідженням у сфері сталого розвитку аграрного сектору, адаптації зарубіжного досвіду та аналізу нормативно-правової бази України.